

Quick scan ecologie

Winkelerzand te Winkel

14 februari 2018

Samenvatting

Uit de resultaten van de quick scan Ecologie van 24 januari 2018 is gebleken dat binnen de planlocatie kleine marterachtigen en boombewonende vleermuizen kunnen voorkomen.

Voor de werkzaamheden is een afdoend onderzoek naar kleine marterachtigen en vleermuizen noodzakelijk.

De zorgplicht dient in acht te worden genomen. Aangetroffen dieren die niet uit zich zelf het werkgebied kunnen verlaten, dienen – onder begeleiding van een ecooloog - in veiligheid te worden gebracht en buiten het werkgebied te worden uitgezet. Schuilplekken zoals bladhopen, hout- en steenstapels e.d. dienen eerst te worden gecontroleerd op schuilende dieren. In zijn algemeenheid dienen geschikte schuil- en overwinteringsplekken voor dieren buiten het werkterrein intact te worden gelaten.

In de begroeiingen en aanwezige bomen zijn tevens algemene broedvogels niet uit te sluiten. Om verstoring te voorkomen dienen de werkzaamheden buiten om de broedperiode – maart tot en met juli – van vogels te starten.

Van de ontwikkeling wordt een zeer geringe toename van de emissie verwacht. Een berekening van de depositie is niet noodzakelijk. Van de werkzaamheden zijn geen effecten op het Natuurnetwerk te verwachten.

Inhoud

- 2 - Inleiding**
- 3 - Beschrijving gebied**
- 4 - Waarnemingen**
- 7 - Analyse**
- 9 - Advies & Bronnen**

Colofon

Opdrachtgever	Oly advies
Projectnummer	18.003
Datum	14 februari 2018
Auteur	N. Hemmers
Gecontroleerd	P.J.H. van der Linden
Status	concept

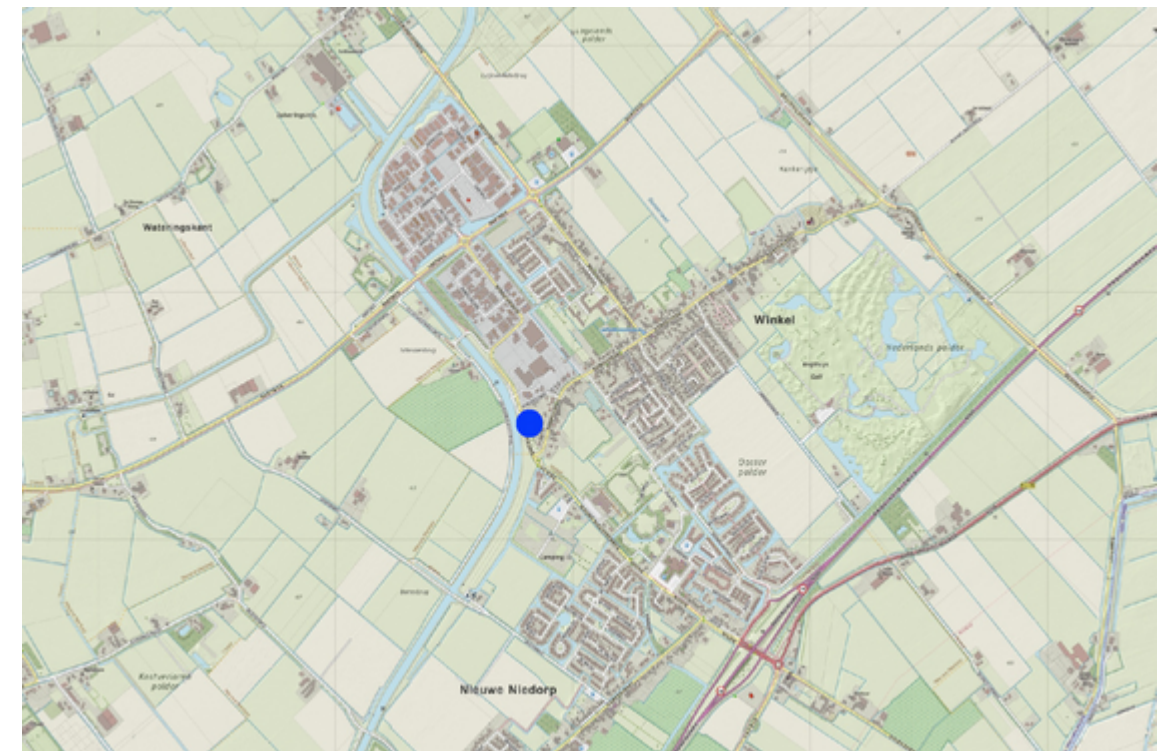
*Els & Linde B.V.
Spechtstraat 59
1223 NX Hilversum
mob 06 - 27564247
e-mail vanderlinden@elsenlinde.nl*

Inleiding

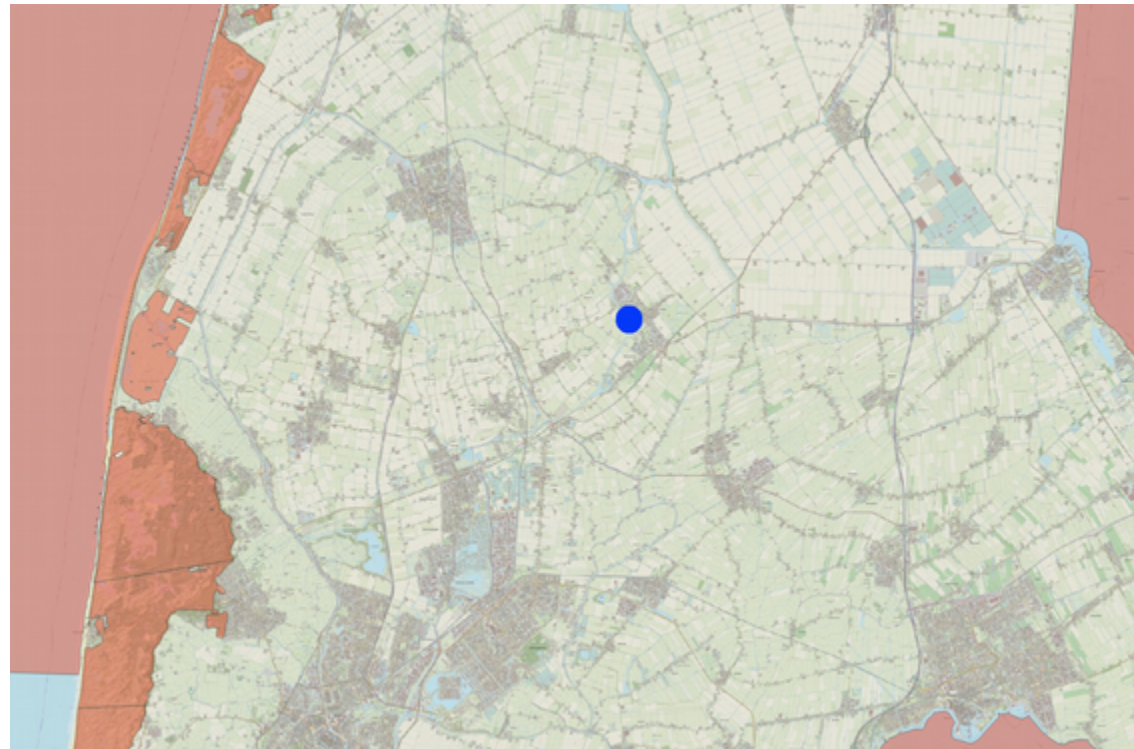
Voor de planlocatie aan de Winkelerzand te Winkel worden ruimtelijke plannen voorbereidt. Het voornemen is de kap van een aantal bomen en het bouwrijp maken van een momenteel onbebouwd perceel om ruimte te maken voor de bouw van een woning. Voor de ruimtelijke plannen wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Onderdeel van de procedure is een onderzoek naar de potentiële aanwezigheid van beschermde soorten en het maken van een analyse van de mogelijke effecten op die soorten, als gevolg van de werkzaamheden. Hiervoor is door bureau Els & Linde een oriënterend onderzoek uitgevoerd. Het voorliggende rapport geeft een beschrijving van het oriënterend onderzoek naar de effecten op natuurwaarden.

Om een goed oordeel te geven over de potentieel aanwezige beschermde planten en dieren, is op 24 januari 2018 door een ecooloog van bureau Els & Linde, een bezoek gebracht aan de planlocatie. Ter plekke is beoordeeld of er beschermde soorten aanwezig kunnen zijn, die schade kunnen ondervinden van de geplande ontwikkelingen. Daarbij is gezocht naar sporen van dieren en is op basis van de begroeiing en de opbouw van het landschap, geschat of er beschermde soorten aanwezig kunnen zijn. De effecten worden beoordeeld als gevolg van de veranderde omgeving en het veranderde gebruik. Verder wordt geanalyseerd of de werkzaamheden die noodzakelijk zijn om de veranderingen te bereiken, een effect veroorzaken.

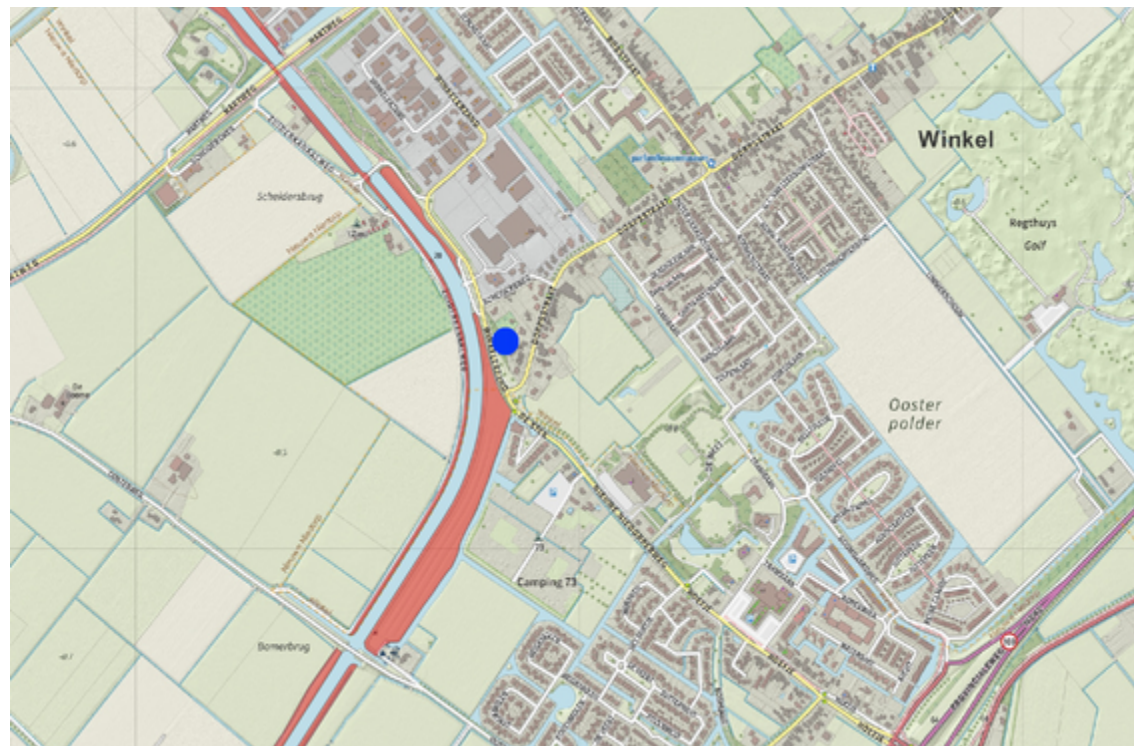
Ligging van het perceel

H02 Planomgeving: locatie, omgeving en beschermde natuurgebieden

Ligging van de Natura 2000-gebieden.

Ligging van de Natuurnetwerk Nederland.

De planlocatie is gelegen in het zuiden van Winkel aan het Winklerzand. Het perceel ligt juist in het buitengebied van de gemeente. Op het perceel is een open bosstructuur aanwezig. Ten oosten langs de planlocatie staan woningen. Ten westen van de planlocatie ligt het kanaal Alkmaar-Kolhorn.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Zwanenwater & Pettemerduinen, ligt op grote afstand – ruim 14 kilometer – van de planlocatie. De gronden langs het kanaal Alkmaar-Kolhorn maken onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland. De afstand van de grens van het perceel naar het Natuurnetwerk is ongeveer 12 meter (breedte van de weg met berm).

Natura 2000

Via de Natura 2000 zijn gebieden beschermd van internationaal belang. Voor deze gebieden zijn doelstellingen geformuleerd voor het behoud van habitats en planten en dieren. Deze Natura 2000-gebieden zijn ook beschermd tegen invloeden van buiten, zoals stikstofdepositie en grondwaterstromen. Voor de functie waardoor de depositie van stikstofverbindingen toeneemt, is een berekening noodzakelijk van de effecten. Van de sloopwerkzaamheden wordt geen toename van de emissie verwacht. Een berekening van de depositie is niet noodzakelijk. Vanwege de afstand tussen het Natura 2000-gebied en de planlocatie kan een effect van andere oorzaken, zoals geluid, licht of grondwaterstromen, op voorhand worden uitgesloten.

Natuurnetwerk Nederland

Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland.

H03 Waarnemingen: veldgegevens en gegevens uit de literatuur

Het onderzoek is uitgevoerd als een quick scan Ecologie. Voor zo'n onderzoek wordt door een ecooloog beoordeeld of er een kans is op aanwezigheid van beschermde soorten. Daarbij wordt gelet op de structuur van de omgeving, aanwezige habitats en landschapselementen. Tevens wordt gezocht naar sporen van beschermde soorten. Een quick scan is tevens bedoeld als afbakening van een eventueel afdoend onderzoek.

De quick scan bestaat uit de volgende activiteiten:

- Een literatuur/bronnenonderzoek met betrekking tot de potentieel aanwezige beschermde soorten binnen de planlocatie.
- Een veldbezoek waarbij de locaties worden beoordeeld op habitatgeschiktheid voor beschermde soorten. Hierbij worden bijvoorbeeld de te kappen bomen beoordeeld op geschiktheid voor vleermuizen en jaarrond beschermde nesten.
- Voor de aangetroffen strikt beschermde soorten wordt, door een beschrijving van de ecologische functionaliteit van het gebied (foerageergebied, migratieroute, voortplantingsgebied of winterverblijf, enz.), aangegeven hoe het gebied door iedere soort wordt gebruikt.
- Een schatting van de impact van de werkzaamheden op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten.
- Een effectbeoordeling gericht op (eventueel) nabij gelegen beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk en Weidevogelleefgebied).

Om een goed oordeel te kunnen geven is op 24 januari 2018 door een ecooloog van bureau Els & Linde een bezoek gebracht aan de planlocatie. Tijdens het veldbezoek is onderzocht of er in potentie beschermde planten en dieren aanwezig zijn binnen de planlocatie. Daarvoor is gezocht naar sporen en andere aanwijzingen van planten en dieren. Op basis van de aanwezige herkenbare begroeiing en habitats, is beoordeeld of er leefgebieden aanwezig zijn voor beschermde soorten. Aanvullend is een bureaustudie uitgevoerd naar de potentieel voorkomende planten en dieren in de directe omgeving van de planlocatie. Hierbij is een bronnenonderzoek uitgevoerd, waarbij de verschillende relevante en actuele informatiebronnen zijn geraadpleegd. Bij de analyse van de effecten is gelet op de effecten veroorzaakt door de veranderde omgeving en het veranderde gebruik. Daarnaast zijn de effecten bepaald die veroorzaakt worden door de ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij is naast de planlocatie sec. gelet op de directe omgeving en de effecten op soorten in de omgeving. In de voorliggende notitie worden de resultaten van de quick scan Ecologie besproken.

Waarnemingen

In onderstaande paragrafen worden de soortengroepen beschreven die binnen de planlocatie en de directe omgeving zijn aangetroffen of te verwachten.

Bronnenonderzoek

Voor het onderzoek naar potentieel aanwezige beschermde soorten zijn de beschikbare regionale (Noord-Holland) en landelijke verspreidingsatlassen en enkele digitale bronnen geraadpleegd. Het bronnenonderzoek is uitgevoerd gericht op soorten die in de omgeving van de planlocatie verwacht worden. Soorten als Ijsvogel (*Alcedo atthis*) en sperwer (*Accipiter nisus*) zijn voor de omgeving van de planlocatie gemeld. Ten zuiden van het perceel zijn – op enige afstand – watervleermuizen gemeld.

Vegetatie en planten

Het perceel is volledig onverhard en onbebouwd. Het perceel ligt momenteel braak. Verspreidt op het terrein groeien cultivars naast wilde- en verwilderde planten. Op verscheidene plekken zijn restanten van grassen en kruiden zichtbaar. Er staan enkele oude en dode wilgen. Langs het perceel is een windsingel van bomen en struiken aanwezig.

Tijdens de quick scan Ecologie zijn binnen de planlocatie geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Beschermde plantensoorten zijn binnen de planlocatie ook niet te verwachten.

Zoogdieren

Strikt beschermde soorten

Vleermuizen zijn de belangrijkste groep strikt beschermde dieren die verwacht kunnen worden. Vleermuizen kunnen schade ondervinden van de geplande ontwikkelingen en kunnen hierdoor een belemmering zijn. De planlocatie is daarom nauwkeurig onderzocht op de aanwezigheid van potentieel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen, evenals essentiële vliegroutes en foeragegebieden.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen zijn in twee groepen te verdelen; enerzijds de soorten die in gebouwen een verblijfplaats hebben en anderzijds de soorten die in bomen een verblijfplaats hebben. De kraamkolonie van de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) komen – voor zover bekend - alleen in gebouwen voor. Ze wonen in de spouwmuur, achter betimmering, onder daklijsten en dakpannen. De vaste verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de watervleermuis (*Myotis daubentonii*), kunnen zowel in spleten en gaten in bomen, als in gebouwen voorkomen. Ze kiezen in de regel gebieden met een groot aanbod aan geschikte holten op een klein oppervlak.

De bomen zijn tijdens de quick scan Ecologie nauwkeurig onderzocht op het voorkomen van potentieel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. De aanwezige wilgen zijn bijna allemaal dood en hol van binnen. In enkele levende wilgen en in de dode wilgen zijn holtes aanwezig die in potentie kunnen leiden naar een verblijfplaats van boom bewonende vleermuizen. De aanwezigheid van vleermuizen kan op voorhand niet worden uitgesloten.

Potentiële vliegroutes en foerageergebieden

Binnen de planlocatie zijn geen potentieel geschikte vliegroutes voor vleermuizen aanwezig, door het ontbreken van lijnvormige landschapselementen, die een verbinding kunnen vormen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Het Kanaal Alkmaar-Kolhorn kan wel als een potentiële vliegroute voor vleermuizen worden beschouwd. Daarbij zijn meervleermuis (*Myotis dasycneme*) en ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) de meest waarschijnlijke soorten voor de seizoensmigratie.

Binnen de planlocatie zijn potentieel geschikte rust- en verblijfplaatsen voor de bunzing (*Mustela putorius*), wezel (*Mustela nivalis*) en de hermelijn (*Mustela erminea*) aanwezig. De bunzing, wezel en hermelijn maken gebruik van bestaande gaten en holten, zoals mollennesten, takkenhopen, opgestapeld puin, holle bomen, schuurtjes, stapels hooi- en stobalen en andere mogelijke schuilplaatsen. De bunzing, wezel en hermelijn zijn binnen de provincie Noord-Holland beschermd. Voor de ruimtelijke plannen is een afdoend onderzoek naar de kleine marterachtigen binnen de planlocatie noodzakelijk.

Laag beschermde zoogdieren

Binnen de planlocatie is er kans op algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren, zoals egel (*Erinaceus europaeus*) en mol (*Talpa europaea*), spitsmuizen en muizen.

Vogels

Jaarrond beschermd nest

Tijdens het ecologisch onderzoek is gezocht naar aanwijzingen voor het voorkomen van vogels met een vaste verblijfplaats binnen de planlocatie. Hierbij is gekeken naar potentieel geschikte nestplekken voor vogels met een jaarrond beschermd nest, schijfsporen, veren, braakballen en andere aanwijzingen.

Op het perceel zijn geen geschikte nestplekken voor gebouwbroeders zoals de huismus (*Passer domesticus*) en gierzwaluw (*Apus apus*) aanwezig. Tijdens de quick scan Ecologie zijn geen vogels met een jaarrond beschermd nest of aanwezige nesten van beschermde vogels waargenomen. Voor de werkzaamheden is geen afdoend onderzoek noodzakelijk naar het voorkomen van vogels met een jaarrond beschermd nest.

Algemene broedvogels

In de aanwezige bomen zijn geen oude nesten aangetroffen maar op voorhand is niet uit te sluiten dat algemene broedvogels willen gaan broeden in het gebied. Er dient met de planning van de werkzaamheden rekening te worden gehouden met de broedperiode van vogels.

Herpetofauna en vissen

Binnen de planlocatie is geen oppervlakte water aanwezig. Langs het zuiden van het terrein loopt een ondiepe greppel. De gewone pad (*Bufo bufo*) is langs de greppel te

verwachten. Verder ten zuiden loopt een brede watergang. Soorten als bastaardkikker (*Pelophylax klepton esculentus*), bruine kikker (*Rana temporaria*) en gewone pad zijn in c.q. langs deze watergang te verwachten.

Overige soorten

Er zijn, gezien de voorkomende biotopen, geen beschermde bijzondere insecten of overige soorten te verwachten binnen de planlocatie. Deze soorten stellen hoge eisen aan hun leefgebied; de planlocatie voldoet hier niet aan. De aanwezigheid van beschermde overige soorten worden daarom uitgesloten binnen de planlocatie.

Zorgbeginsel Wet natuurbescherming

In de nieuwe Wet natuurbescherming is het zorgbeginsel aangescherpt. Bij het bouwbesluit dient te worden afgewogen wat de effecten zijn op soorten die vallen onder het zorgbeginsel. Voorafgaande en tijdens de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de soorten die vallen onder het zorgbeginsel van de Wet natuurbescherming.

Aangetroffen dieren die niet uit zich zelf het werkgebied kunnen verlaten, dienen – onder begeleiding van een ecooloog - in veiligheid te worden gebracht en buiten het werkgebied te worden uitgezet. Schuilplekken zoals bladhopen, hout- en steenstapels e.d. dienen eerst te worden gecontroleerd op schuilende dieren. In zijn algemeenheid dienen geschikte schuil- en overwinteringsplekken voor dieren buiten het werkterrein intact te worden gelaten.

H05 Analyse: beoordeling van de effecten op de natuurwaarden

Bij de analyse wordt gelet op de effecten als gevolg van het veranderde gebruik en de veranderde inrichting. Daarnaast wordt gelet op de effecten als gevolg van de werkzaamheden om de veranderingen te bereiken. Voor zover planlocaties binnen het Natuurnetwerk Nederland, het weidevogelleefgebied, Natura 2000 of andere beschermde natuurgebieden liggen, worden de effecten op deze beschermde natuurgebieden getoetst. Voor de Natura 2000 gebieden is de externe werking eveneens van belang; de belangrijkste externe effecten worden veroorzaakt door toename van depositie, geluid en licht. Daarnaast kunnen veranderde grondwaterstromen een effect veroorzaken.

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming kent een afdeling voor soortbescherming en een afdeling voor gebiedsbescherming. Binnen de gebiedsbescherming is de PAS (de programmatische aanpak stikstof) een integraal onderdeel. Binnen de PAS zijn maatregelen opgenomen om de stikstofdepositie te reduceren. Een onderdeel is dat voor alle bronnen een berekening moet worden uitgevoerd van de stikstofdepositie. Dit wordt met het voorgeschreven instrument Aerius berekent. Bij een depositie tussen 0.05 en 1,0 mol stikstof is er een meldingsplicht. Als er minder dan een 0.05 mol wordt veroorzaakt en er nog ontwikkelingsruimte is in het Natura 2000 gebied is er geen melding nodig. Is er geen ontwikkelingsruimte of wordt er een hoge depositie veroorzaakt dan is er vergunningplicht. Met de Aerius kan worden aangetoond dat er geen hoge depositie is.

De soortbescherming binnen de Wet natuurbescherming richt zich op de internationale afspraken, en geeft een uitbreiding van de beschermde soorten door aan de rode lijst (bedreigd en ernstig bedreigd) een beschermd status te koppelen. Binnen de bebouwde kom is de belangrijkste wijziging in de beschermde soorten het vervallen van de bescherming op muurplanten en orchideeën.

Beschermde soorten

Uit de resultaten van de quick scan Ecologie van 24 januari 2018 is gebleken binnen de planlocatie potentieel geschikte rust- en verblijfplaatsen voor de bunzing, wezel en hermelijn aanwezig zijn. Binnen de planlocatie kan de aanwezigheid van de kleine marterachtigen niet worden uitgesloten. De bunzing, wezel en hermelijn zijn binnen de provincie Noord-Holland beschermd. Voor de kapwerkzaamheden is een afdoend onderzoek naar kleine marterachtigen binnen de planlocatie noodzakelijk. Het onderzoek naar de kleine marterachtigen dient in de meest actieve periode – mei tot en met augustus – te worden uitgevoerd.

In de bomen die aanwezig zijn op het perceel zijn in potentie geschikte verblijfplaatsen aangetroffen van boombewonende vleermuizen. Een afdoend onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen is noodzakelijk.

Op het perceel kunnen algemene broedvogel broeden. Om verstoring te voorkomen dienen de werkzaamheden buiten om de broedperiode – maart tot en met juli – te starten.

Binnen de planlocatie zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Beschermde plantensoorten zijn binnen de planlocatie ook niet te verwachten.

Zorgbeginsel

Binnen de planlocatie zijn enkele soorten te verwachten waarmee rekening moet worden gehouden. Aangetroffen dieren die niet uit zichzelf het werkgebied kunnen verlaten, dienen – onder begeleiding van een ecooloog - in veiligheid te worden gebracht en buiten het werkgebied te worden uitgezet. Schuilplekken zoals bladhopen, hout- en steenstapels e.d. dienen eerst te worden gecontroleerd op schuilende dieren. In zijn algemeenheid dienen geschikte schuil- en overwinteringsplekken voor dieren buiten het werkterrein intact te worden gelaten.

Natuurnetwerk Nederland

De gebieden die onderdeel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland liggen op ruim tien meter afstand van de planlocatie. Van de werkzaamheden zijn geen effecten op het Natuurnetwerk te verwachten. Wel moet bij het gebruik van bouwlampen gezorgd worden dat de gebieden niet verlicht worden.

Natura 2000-gebied Zwanenwater & Pettemerduinen

Het beschermde Natura 2000-gebied Zwanenwater & Pettemerduinen ligt op een afstand van ruim 14 kilometer van de planlocatie. Van de werkzaamheden wordt toename van de emissie verwacht, echter de afstand tot het Natura 2000-gebied dat gevoelig is voor stikstofdepositie en de omvang van de ontwikkeling geeft een uiterst geringe toename van de depositie. Een berekening van de depositie is daarom niet noodzakelijk. Vanwege de afstand tussen het Natura 2000-gebied en de planlocatie en de aard van de werkzaamheden kan een effect van andere oorzaken, zoals geluid, licht of grondwaterstromen, op voorhand worden uitgesloten.

H06 Conclusie, advies en gebruikte bronnen

Voor de planlocatie aan de Winkelerzand te Winkel, worden ruimtelijke plannen voorbereid. Onderdeel van de voorbereiding is een onderzoek naar de potentiële aanwezigheid van beschermde soorten en een analyse van de mogelijke effecten op die soorten als gevolg van de werkzaamheden. Hiervoor is door bureau Els & Linde een oriënterend onderzoek – een zogenoemde quick scan Ecologie – uitgevoerd. Het voorliggende rapport geeft een beschrijving van het oriënterend onderzoek naar de effecten op natuurwaarden.

Beschermde soorten

Uit de resultaten van de quick scan Ecologie van 24 januari 2018, is gebleken dat het voorkomen van de kleine marterachtigen en boombewonende vleermuizen binnen de planlocatie niet zijn uit te sluiten. Voor de ruimtelijke plannen dient eerst een afdoend onderzoek naar kleine marterachtigen en vleermuizen te worden uitgevoerd.

Binnen de planlocatie zijn enkele soorten te verwachten waarmee rekening moet worden gehouden. Aangetroffen dieren die niet uit zich zelf het werkgebied kunnen verlaten, dienen – onder begeleiding van een ecooloog - in veiligheid te worden gebracht en buiten het werkgebied te worden uitgezet. Schuilplekken zoals bladhopen, hout- en steenstapels en dergelijke, dienen eerst te worden gecontroleerd op schuilende dieren. In zijn algemeenheid dienen geschikte schuil- en overwinteringsplekken voor dieren buiten het werktein intact te worden gelaten.

Natura 2000-gebied en Natuurnetwerk Nederland

Van de ontwikkeling wordt een zeer geringe toename van de emissie verwacht. Een berekening van de depositie is niet noodzakelijk. Vanwege de afstand tussen het Natura 2000-gebied en de planlocatie en de aard van de werkzaamheden kan een effect van andere oorzaken, zoals geluid, licht of grondwaterstromen, op voorhand worden uitgesloten. Van de ontwikkelingen zijn geen effecten op het Natuurnetwerk te verwachten.

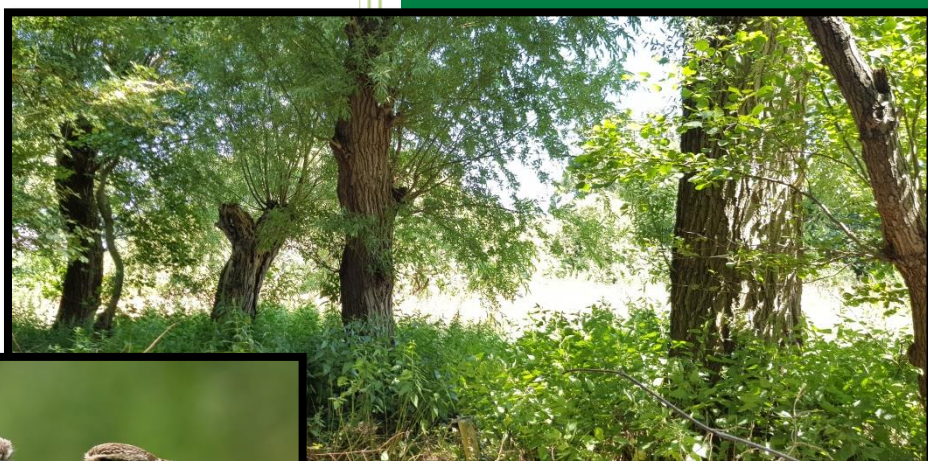
- Anonymus (2017) Handreiking wezel, hermelijn en bunzing. RUDNHN
- Bouwens, S. (2017) Handreiking kleine marters om relatie tot soortbescherming. Provincie Noord-Brabant.
- Dietz, Chr., O. von Helversen & D. Nill (2012) Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Triton Natuur
- Kapteyn, K. (1995) Vleermuizen in het landschap. Schuyt & co, Haarlem.
- Meschede, A. & K.G. Heller (2004) Ökologie und Schutz von Fledermäusen in Wäldern unter besonderer Berücksichtigung wandernder Arten. Bundesamt für Naturschutz, Bonn.
- Simon, M., S. Hüttenbügel & J. Smit-Viergutz (2004) Ökologie und Schutz von Fledermäusen in Dörfern und Städten. Bundesamt für Naturschutz, Bonn.

- provincienoordholland.nl
- waarneming.nl

Bureau Endemica
ECOLOGISCH ADVIES • ONDERZOEK • EDUCATIE

Second opinion QuickScan Winkelerzand te Winkel

Richard Witte

Opdrachtgever: Oly Advies

Endemica-rapport ER-18.19

Second opinion QuickScan Winkelerzand te Winkel

Rapport nr.: ER-18.18
Datum uitgave: 20 juli 2018
Auteur: Richard Witte
Illustraties: Bureau Endemica
Productie

Bureau Endemica

Bezoekadres: Frans Halsstraat 9
1816 CM Alkmaar

Tel.: 0645554586
e-mail: bureau@endemica.nl
internet: www.endemica.nl
twitter: @BureauEndemica

Gegevens opdrachtgever: Oly Advies

Contactpersoon opdrachtgever Mw. P. Laan

Oplage digitaal

Dit rapport kan geciteerd worden als:

Witte, R.H., 2018. Second opinion QuickScan Winkelerzand te Winkel.
Endemica-rapport ER-18.18. Bureau Endemica, Alkmaar.

Bureau Endemica, is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Endemica; opdrachtgever vrijwaart Bureau Endemica voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Endemica.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Endemica, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING.....	2
1.1	De aanleiding	2
1.2	Vraagstelling	3
1.3	Veldbezoek	3
2	LOCATIEBESCHRIJVING EN GEPLANEDE WERKZAAMHEDEN	4
2.1	Plangebied	4
4	HOLTE-BROEDENDE VOGELS MET JAAROND BESCHERMDE NESTEN	8
4.1	Categorie 1.....	8
4.2	Categorie 2.....	8
4.3	Categorie 3.....	9
4.3	Categorie 4.....	9
5	CONCLUSIES, DISCUSSIE EN AANBEVELINGEN.....	11
6	GERAADPLEEGDE LITERATUUR EN WEBSITES	14

1 INLEIDING

1.1 De aanleiding

Voor een planlocatie te Winkel worden ruimtelijke plannen voorbereidt. Het voornemen is om een aantal bomen te kappen en het bouwrijp maken van een vervallen appelboomgaard om ruimte te maken voor de bouw van een woning. Ter voorbereiding hiervan is door Els en Linde B.V. een Quick Scan ecologie uitgevoerd (Hemmers 2017). Uit de resultaten van deze Quick Scan van 24 januari 2018 is gebleken dat binnen de planlocatie kleine marterachtigen en boombewonende vleermuizen kunnen voorkomen. Voor de werkzaamheden is een afdoend onderzoek naar kleine marterachtigen en vleermuizen noodzakelijk en deze wordt momenteel uitgevoerd.

Gemeente Hollands Kroon, waar Winkel onder valt, heeft een concept bestemmingsplan laten opstellen voor drie woningen. De Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord heeft op haar beurt hierop een advies geschreven. Daarin stellen zij dat er niet alleen vervolgonderzoeken moet plaats vinden naar kleine marterachtigen en vleermuizen, maar ook naar holte-bewonende vogels. Dit laatste vooral vanwege het in de wijde omgeving voorkomen van de Steenuil (zie afbeelding 1).

2.6.2 Soortenbescherming

Zoals tevens in de quickscan natuur wordt geconstateerd, dient te worden uitgesloten dat overtreding plaatsvindt van de Wet natuurbescherming met betrekking tot de soorten: vleermuis en kleine marterachtigen.

Daar dient nog aan toegevoegd te worden de soortgroep hollen-bewonende vogels, waar onder de steenuil. Met betrekking tot die twee soorten en die soortgroep dienen vervolgonderzoeken te worden uitgevoerd, met inachtneming van de ter beschikking staande Kennisdocumenten en protocollen. De onderzoeken dienen te worden uitgevoerd door een ecooloog die gespecialiseerd is in de genoemde soorten. Het is raadzaam dat de ecooloog z.s.m. wordt ingeschakeld, in verband met de juiste onderzoeksperiodes, om vertraging van het project te voorkomen.

Afbeelding 1: Reactie van de RUD NHN op de Quick scan van Els & Linde B.V.

Het is verboden om vogelnesten te beschadigen of te vernielen. Het verstoren van vogels tijdens het broedseizoen is niet verboden als de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar is. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn (nog steeds) jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest.

De beschrijving van de aanwezige habitat in het plangebied die door Els & Linde B.V. wordt beschreven wekt de indruk bij de RUD NHN dat het plangebied geschikt is voor holte-bewonende vogels zoals de Steenuil. Steenuilen hebben nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (categorie 1) en dus jaarrond beschermd zijn.

1.2 Vraagstelling

Omdat er in het voorjaar van 2018 geen onderzoek is uitgevoerd naar de aanwezigheid van vogels met jaarrond beschermde nesten volgens bestaande kennisdocumenten en protocollen dreigen de bouwplannen ernstige vertraging op te lopen. Daarom heeft Gemeente Hollands Kroon, via Oly Advies, aan bureau Endemica gevraagd de Quick scan van Els & Linde B.V. (Hemmers 2017) te beoordelen en aan te geven of uit te sluiten valt dat in het plangebied vogelsoorten met jaarrond beschermde vogelnesten aanwezig zijn. Er is niet gevraagd om te oordelen over het (potentieel) voorkomen van andere door de Wet natuurbescherming beschermde soorten of elementen.

1.3 Veldbezoek

Op 16 juli 2018 is midden overdag een veldbezoek gebracht aan het plangebied. Het was zonnig en met ca. 30 °C snikheet. Tijdens het veldbezoek is het plangebied bezocht en gecontroleerd op potentiële geschiktheid voor vogels met jaarrond beschermde nesten. Tevens is gekeken naar sporen van aanwezige beschermde soorten. Tijdens het veldbezoek werden onder meer een rondcirkelende Buizerd (categorie 4 soort), roepende Groene Specht (categorie 5 soort) en zingende Roodborst en Zwartkop aangetroffen.

2 LOCATIEBESCHRIJVING EN GEPLANEDE WERKZAAMHEDEN

2.1 Plangebied

Tussen de wegen Winkelerzand, Dorpsstraat en Scheidersweg te Winkel staan niet alleen grotendeels vrijstaande woningen, ook is er een klein bosplantsoen en een vervallen boomgaard (zie Afb. 2). In de vervallen boomgaard staan nog meerdere appelbomen en de ondergroei wordt, in de zomer, gedomineerd door hoog opgaande (ca. 1m) vegetatie gedomineerd door brandnetels, kropaar en kleeftkruid. De overgang tussen de voormalige boomgaard en het bosplantsoen wordt gekenmerkt door oude wilgen, deels gestorven, deels ingekort en deels bestaand uit hoge bomen (zie Afb. 3-8).

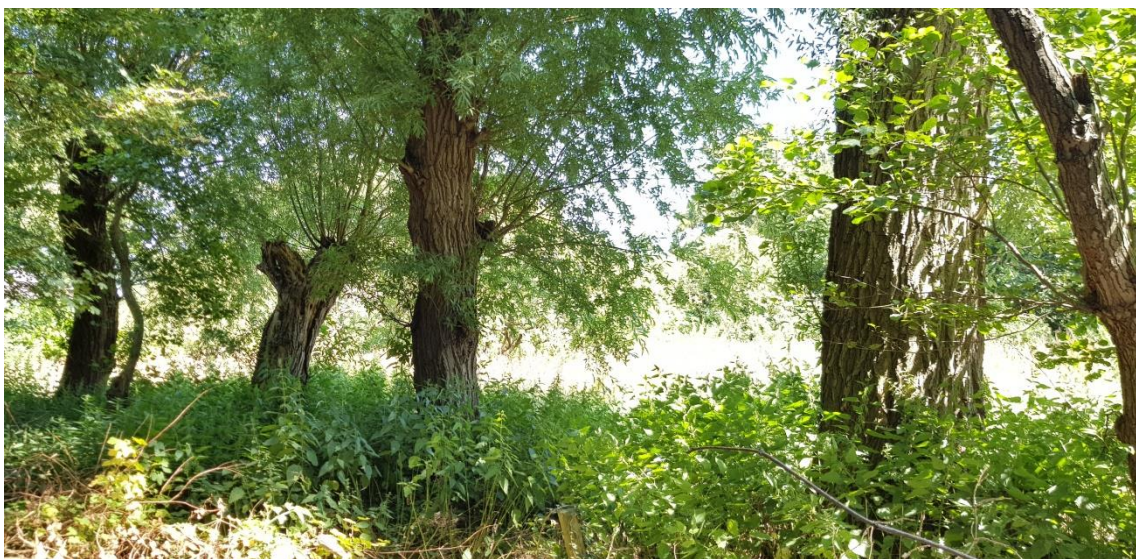
Afbeelding 2: Beoogde bouwkaavel te Winkel (Bron Google Earth).

Afbeelding 3: Zicht op het bosplantsoen vanaf de weg Winkelerzand.

Afbeelding 4: Beeld van de appelbomen in het plangebied.

Afbeelding 5: Beeld van de wilgen aan de binnenzijde van het bosplantsoen.

Afbeelding 6: Zicht op het bosplantsoen vanuit het plangebied.

Afbeelding 7: De fruitbomen zijn deels al afgestorven

Afbeelding 7: Het door Brandnetel, Kropaar en Kleefkruid overwoekerde perceel.

Afbeelding 8 en 9: Zowel de appelbomen (links) als wilgen (rechts) bevatten holten/plekken waar Steenuilen in kunnen schuilen. Gebruikssporen (bv uitwerpselen of braakballen) waren daarin niet aanwezig.

4 HOLTE–BROEDENDE VOGELS MET JAAROND BESCHERMDE NESTEN

4.1 Categorie 1

In bijlage 1 is een overzicht gegeven van vogels met jaarrond beschermde nesten. Categorie 1 heeft betrekking op nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats. Soorten uit deze categorie die in de wijde omgeving van Winkel voorkomen betreffen alleen de Steenuil.

Steenуilen zijn zeer honkvaste dieren. Zij blijven het hele jaar, en als het kan hun hele leven door, in een eenmaal gekozen leefgebiedje: hun territorium. Een territorium heeft vaak een grootte van tussen de 5 en de 30 hectare. De grootte is onder andere afhankelijk van het voedselaanbod en van de leeftijd van het mannetje. Jonge Steenuilen hebben een groter territorium dan oudere, ervaren mannetjes.

Verreweg de meeste territoria in onze streken zijn te vinden in dorpsranden en in het agrarisch cultuurlandschap. Vooral op (voormalige) boerenerven voelen zij zich thuis. Vanuit Steenuil-ogen gezien heeft het Nederlandse landschap sinds de jaren '50 van de vorige eeuw in veel regio's aan kwaliteit ingeboet. Verstedelijking, aanleg van wegen en de schaalvergroting in de landbouw eisten hun tol. Her en der werden zo delen van het eerdere verspreidingsgebied volledig ongeschikt als leefgebied voor de steenuil.

Het biotoop van de Steenuil bestaat veelal uit kleinschalige cultuurlandschap met een variatie aan houtwallen, heggen, weiljes en knoestige bomen. In grootschalige landbouwgebieden is de Steenuil afhankelijk van gevarieerde erven bij boerderijen of vrijstaande huizen. Het jachtgebied bestaat uit open terrein met het hele jaar door lage vegetatie (beweiding). Voorts zijn er voldoende zitplaatsen van één tot anderhalve meter hoogte (paaltjes bijvoorbeeld) nodig om vanuit te jagen. De Steenuil nestelt in boomholten (vooral knotwilg), onder rieten daken, in nissen van muren, in schoorstenen, in schuren en andere gebouwen en nestkasten (van Harxen & Stroeken, 2011).

Volwassen Steenuilen blijven gewoonlijk het gehele jaar in de naaste omgeving van de broedplaats. Jonge steenuilen zwerven uit, het merendeel vestigt zich op minder dan 10 km van de geboorteplaats (www.steenuil.nl).

4.2 Categorie 2

Categorie 2 heeft betrekking op nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar. Soorten uit deze categorie die in de wijde omgeving van Winkel voorkomen betreffen Huismussen en Gierzwalуwen. Beide soorten broeden in gebouwen en omdat in het plangebied zelf geen gebouwen voorkomen vindt ook geen aantasting van hun nesten plaats.

Afbeelding 10: De Huismus is een soort van categorie 2.

Voor Huismussen geldt echter dat niet alleen hun nesten maar ook dat andere elementen in hun leefgebied die noodzakelijk zijn voor het voortbestaan van huismussen (zoals voedselgebieden, plekken met dekking, slaapplekken, drinkplekken, zandbaden) zijn beschermd. In de directe omgeving van het plangebied zijn voldoende alternatieven (tuinen en openbaar groen) aanwezig waardoor het plangebied niet noodzakelijk is voor het voortbestaan van huismussen die elders in Winkel wonen.

4.3 Categorie 3

Categorie 3 heeft betrekking op nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar. Voorbeeldsoorten zijn Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk. Deze soorten en hun nesten komen niet in het plangebied voor.

4.4 Categorie 4

Categorie 4 heeft betrekking op nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. Voorbeeldsoorten zijn Boomvalk, Buizerd en Ransuil.

Tijdens het veldbezoek op 16 juli werden geen nesten gezien die vallen onder categorie 4. Echter tijdens het veldbezoek was het bladerdek van de bomen te dicht om met zekerheid de afwezigheid van dit soorten nesten uit te sluiten. Er werd een rondcirkelende Buizerd gezien die boven het plangebied vloog maar niet in de bomen lande. In het bosplantsoen zat wel een Zwarte kraai. Verlaten nesten van laatstgenoemde kunnen door Ransuilen worden gebruikt om te broeden.

Afbeelding 11: Buizerdnesten behoren tot categorie 4.

Het veldbezoek tijdens de Quick Scan door Els & Linde B.V. vond plaats op een moment dat de bomen nog niet in blad waren. Daarom mag aangenomen worden dat indien dit soort nesten wel aanwezig zouden zijn geweest op dat moment ze ook gevonden waren. Op grond van de Quick Scan van Els & Linde B.V. (Hemmers 2017) kan gesteld worden dat geen nesten van categorie 4 aanwezig zijn.

4.5 Categorie 5

Categorie 5 heeft betrekking op nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Voorbeelden zijn de Groene specht en Pimpelmees. Hun nesten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Nesten van categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

5 CONCLUSIES, DISCUSSIE EN AANBEVELINGEN

De aanwezigheid van in het plangebied broedende vogels met jaarrond beschermde nesten uit de categorieën 2 t/m 4 kan op grond van aangetroffen habitat en kwaliteitseisen van de betreffende soorten worden uitgesloten. Voor vogels van categorie 1, in dit geval de Steenuil, is een nadere onderbouwing nodig. Deze onderbouwing wordt hieronder gegeven.

Op het eerste gezicht kan het plangebied te Winkel geschikt lijken voor holte-bewonende vogelsoorten zoals de Steenuil. Het gaat tenslotte om een vervallen boomgaard met aangrenzend oude wilgen met holten en in de wijde omgeving is bekend dat Steenuilen aanwezig zijn. Binnen het plangebied blijken geen schuurtjes, gebouwen of nestkasten aanwezig die geschikt zijn voor Steenuilen. In de Quick Scan (Hemmers 2017) wordt in algemene zin over dit soort elementen en hun functie gesproken waardoor verwarring ontstaat dat deze ook in het plangebied aanwezig zouden zijn. Dit is dus niet het geval. Evenmin is het merendeel van de aanwezig wilgen dood, zoals in de Quick Scan beschreven staat. In de winter lijkt dit misschien zo maar in de zomer blijkt het merendeel van de wilgen in blad te staan en dus te leven. Door de hoog opgaande vegetatie is het plangebied in het broedseizoen ongeschikt voor de Steenuil om er te foerageren. Verder ligt het plangebied ingeklemd door wegen wat het onaantrekkelijk maakt voor de soort om hier te verblijven.

Een geschikt leefgebied voor de Steenuil omvat nestgelegenheid, beschutting, schuilmogelijkheden en voldoende voedselaanbod. Ook veiligheid (c.q. het ontbreken van potentieel gevaarlijke situaties (b.v. Huiskatten en wegen) is van belang. Het activiteitengebied rond de nestplaats van een Steenuil is slechts enkele honderden meters. In onderstaand figuur is het plangebied met daarom ca. 30 ha, de maximumoppervlakte van een Steenuil territorium, weergegeven. Indien de soort zich binnen het plangebied voortplant dient maximaal dit gebied als leefgebied.

Afbeelding 12: Het plangebied met een straal van 325 meter eromheen (cirkel met oppervlakte van ca 30 ha).

Als de plekken met voedsel zich dicht bij de nestplek bevinden, hoeven de vogels minder ver te vliegen om voldoende eten voor zichzelf en voor de jongen te vinden. Kort gemaaide of begraasde weilanden zijn belangrijk voor het vangen van regenwormen en veldmuizen. In houtwallen, houtstapels en ruigtes zijn insecten zoals meikevers, loopkevers, nachtvlinders en rupsen te vinden. Plekken waar veel muizen zijn, zoals veestallen, opslagplaatsen en houtstapels, zijn belangrijk voor de voedselvoorziening, ook in de winter.

Het plangebied evenals de bebouwde omgeving ten noorden van het plangebied binnen een straal van 325 meter is weinig tot niet geschikt om te foerageren (zie afbeelding 12). De weilanden aan de overzijde van het Kanaal Alkmaar-Kolhorn zijn wel geschikt evenals de weilanden ten zuidoosten van de dorpsstraat. Echter vanuit het plangebied kunnen de Steenuilen hier niet komen zonder eerst wegen over te moeten vliegen. Bovendien is de kwaliteit van het landschap zodanig dat een territorium van maximale grootte moet zijn om voldoende voedsel te kunnen bieden. Daarnaast is de directe omgeving van bomen met holten (het plangebied) te verruigd voor Steenuilen om goed te kunnen jagen. Dit houdt in dat het plangebied verre van optimaal is als leefgebied.

De meeste holten in de wilgen binnen het plangebied hebben een opening die te klein is voor Steenuilen, maar bv wel groot genoeg voor vleermuizen. Daarnaast werden, zoals reeds gezegd, in en onder geen van de wilgen en appelbomen met holten die wel groot genoeg waren, sporen gevonden die wijzen op de aanwezigheid van Steenuilen in de betreffende bomen. Volgens de soortenstandaard van de Steenuil (BIJ12 2017) dient bij twijfel over de aanwezigheid van Steenuilen in een bepaald gebied een Quick-scan plaats vinden. Alleen indien hieruit blijkt dat een soort redelijkerwijs aanwezig kan zijn, is een nader inventarisatieonderzoek nodig. Volgens de soortenstandaard van BIJ12 betekent dit dat de afwezigheid van broedende Steenuilen kan worden aangetoond als tijdens drie gerichte veldbezoeken in de periode van 1 februari tot en met 30 april, waarbij er minimaal 1 maand zit tussen het eerste en het laatste bezoek, geen aanwezigheid kan worden aangetoond. Overigens kan het daadwerkelijke gebruik van het nest gebeuren van begin februari tot en met half juli.

De aanwezigheid van een nest of van een rustplaats van een Steenuil kan het hele jaar worden aangetoond (BIJ12 2017). Alle waarnemingen van Steenuilen in een geschikt gebied duiden op de mogelijke aanwezigheid van een nestplaats in het gebied. De meest optimale periode om de aanwezigheid aan te tonen, is van 15 februari tot en met 15 april. De inventarisatie moet tijdens goede weersomstandigheden en in een geschikte biotoop plaatsvinden. Het beste moment om te inventariseren is in de avondschemer, vanaf een halfuur na zonsondergang, tot middernacht. Een ander goed moment is in de ochtendschemer, van anderhalf uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst. De beste resultaten worden gekregen door de baltsroep van de Steenuilen af te spelen of na te doen. In genoemde periode heeft dit onderzoek niet plaatsgevonden. Wel is op 25 mei (avondschemer) en op 26 juni 2018 (ochtendschemer) een bezoek gebracht aan het terrein waarbij geen Steenuilen zijn gehoord (mond. med. Hemmers). Deze bezoeken waren gericht op vleermuizen maar roepende Steenuilen zijn op zulke momenten niet te missen. Zeker in zo'n klein gebied als het plangebied te Winkel.

Daarnaast kan overdag gezocht worden naar zaken die op de aanwezigheid van een Steenuil territorium duiden, bijvoorbeeld sporen. De oude appelbomen hebben slechts enkele grotere holten die groot genoeg zijn voor Steenuilen om zich in te verschuilen. Echter, in en bij geen van deze holten zijn tijdens het veldbezoek sporen (nestmateriaal, uitwerpselen of braakballen) van uilen gevonden. Evenmin werden deze sporen aangetroffen bij de wilgen.

Aangezien het veldbezoek plaats vond aan het einde van het broedseizoen, had in geval van een broedsel, duidelijke sporen aanwezig moeten zijn. Zeker aangezien Steenuilen ook na het broedseizoen in hun broedterritorium aanwezig blijven.

Op grond van aangetroffen habitat, beperkt aantal geschikte holten en afwezigheid van sporen daarin en het ontbreken van Steenuilwaarnemingen zowel tijdens een bezoek in de avondschemering als de ochtendschemering, kan met voldoende zekerheid gesteld worden dat aanwezigheid van de Steenuil in het plangebied uitgesloten is. Niet uitgesloten wordt dat de Steenuil in de ruimere omgeving broedt, bv op een boeren erf. Het plangebied zal, gezien de ligging en veruiging van het terrein, geen onderdeel vormen van het foerageergebied van deze Steenuilen. Nader onderzoek naar de Steenuil in en rond het plangebied is dan ook niet nodig. In de Quick Scan van Els & Linde B.V. (Hemmers 2017) wordt dan ook terecht gesteld dat alleen onderzoek naar vleermuizen en kleine marterachtigen noodzakelijk is. Een betere beargumentatie waarom dit voor Steenuilen niet nodig is was op zijn plaats geweest.

6 GERAADPLEEGDE LITERATUUR EN WEBSITES

BIJ12, 2017. *Kennisdocument Steenuil Athene Noctua*. Versie 1.0, juli 2017, BIJ12, Utrecht.

Hemmers, N., 2017. *Quick scan ecologie Winkelerzand te Winkel*. Els & Linde B.V.,

Harxen, R. van, & P. Stroeken, 2011. *De Steenuil*. KNNV Uitgeverij.

Parmentier, F. & A. van Paassen, 2009. *Steenuil onder de pannen – maatregelencatalogus ter verbetering van het leefgebied van de steenuil*. Landschapsbeheer Nederland.

Websites

<https://www.steenuil.nl>

<https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/steenuil>

<http://www.uilen.info/steenuil.html>

Bijlage 1. Jaarrond beschermde vogelnesten

De onderstaande vogelnesten (categorie 1 t/m 4) zijn het gehele jaar beschermd en dus niet alleen tijdens de broedperiode:

Nederlandse naam	Bescherming	Nederlandse naam	Bescherming
steenuil	Categorie 1	eidereend	Categorie 5
gierzwaluw	Categorie 2	ekster	Categorie 5
huismus	Categorie 2	gekraagde roodstaart	Categorie 5
roek	Categorie 2	glanskop	Categorie 5
grote gele kwikstaart	Categorie 3	grauwe vliegenvanger	Categorie 5
kerkuil	Categorie 3	groene specht	Categorie 5
oehoe	Categorie 3	ijsvogel	Categorie 5
ooievaar	Categorie 3	kleine bonte specht	Categorie 5
slechtvalk	Categorie 3	kleine vliegenvanger	Categorie 5
boomvalk	Categorie 4	koolmees	Categorie 5
buizerd	Categorie 4	kortsnavelboomkruiper	Categorie 5
havik	Categorie 4	oeverzwaluw	Categorie 5
ransuil	Categorie 4	pimpelmees	Categorie 5
sperwer	Categorie 4	raaf	Categorie 5
wespendief	Categorie 4	ruigpootuil	Categorie 5
zwarte wouw	Categorie 4	spreeuw	Categorie 5
blauwe reiger	Categorie 5	tapuit	Categorie 5
boerenzwaluw	Categorie 5	torenvalk	Categorie 5
bonte vliegenvanger	Categorie 5	zeearend	Categorie 5
boomklever	Categorie 5	zwarte kraai	Categorie 5
boomkruiper	Categorie 5	zwarte mees	Categorie 5
bosuil	Categorie 5	zwarte roodstaart	Categorie 5
brilduiker	Categorie 5	zwarte specht	Categorie 5
draaihal	Categorie 5		Bron